

Diskriminācijas novēršanas tiesību aktu izpilde: paraugprakses piemēri

Romanița Iordache

ES diskriminācijas novēršanas tiesību aktu piemērošana

Seminārs praktizējošiem juristiem

Rīgā, ceturtdiena, 2022. gada 5. maijā

reiordache@gmail.com

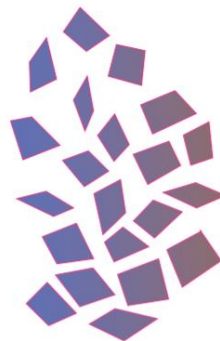

Finansējums piešķirts Eiropas Komisijas "Tiesību, vienlīdzības un pilsonības programmas 2014. – 2020. gadam" ietvaros.

1

Tematiskā ziņojuma mērķis

- Konstatēt motivējošas un daudzsoļošanas prakses piemērus, kas izstrādāti saistībā ar esošajiem izpildes mehānismiem aizsardzības pret diskrimināciju sistēmai, pamatojoties uz vienlīdzības direktīvām.

European network of legal experts in
gender equality and non-discrimination

**Effectively enforcing
the right to
non-discrimination**

Promising practices
implementing and going
beyond the requirements of
the Racial Equality and
Employment Equality
Directives

Including summaries in
English, French and German

2

“Efektīva izpilde”

- ✓ Tiesību normas, jurisprudence vai valsts politikas;
- ✓ Radītā kaitējuma risināšana individuālā un kolektīvā līmenī;
- ✓ Sabiedrības apzināšanās līmeņa uzlabošana.

3

“Daudzsološas vai motivējošas prakses piemēri”

- Nodoms virzīties pozitīvā, daudzsološā virzienā;
- Kreatīva vienlīdzības direktīvu standarta prasību pārņemšana vai augstāku standartu noteikšana
- Progresīvi elementi, kas izveidoti ap uz upuri centrētu pieeju;
- Uz nākotni orientēta tiesību aizsardzības līdzekļu un institucionālo mehānismu pieeja;
- Analīzes ierobežojumi.

4

Metodoloģija

- Literatūras pārskats
- Salīdzinošā analīze
- Eiropas juridisko ekspertu dzimumu vienlīdzības un diskriminācijas novēršanas jautājumos tīkla dalībnieku ekspertu atbalsts
- Ziņojuma ierobežojumi
- Tēmas, valstis, momentuzņēmumi

5

Galvenie secinājumi

- Inovatīvus, daudzsološus elementus var konstatēt katrā dalībvalstī.
- Pat ja šādi daudzsološi elementi šķiet mazi un specifiski valstij, visi šie elementi kopā veido pamatu potenciālam milzīgam attīstības lēcienam Eiropas līmenī.
- Pozitīvas attīstības soļi ir jāizmanto un jāveicina pastāvīgi, jo pretējā gadījumā ļoti reāls ir nozīmes mazināšanās un regresa vai šķietamas ievērošanas risks.

6

Vienlīdzības direktīvu noteiktās īpašās iezīmes

- 2017, Norvēģija - gan papildu, gan starpnozaru diskriminācija:
Aizliegta diskriminācija, pamatojoties uz dzimumu, grūtniecību, atvaļinājumu saistībā ar bērna piedzimšanu vai adopciju, aprūpes pienākumiem, etnisko piederību, reliģiju, pārliecību, invaliditāti, dzimumorientāciju, dzimuma izteiksmi, vecumu vai "šo faktoru kombināciju", ko izprotu kā faktiskus, pieņemtus, pagātnes vai nākotnes faktorus.

7

Efektīva izpilde ar atbilstošu aizsardzību

- **Itālija** – regulējums par solidaritātes fondu diskriminācijas upuriem
Izveidojusi nacionālā vienlīdzības organizācija (UNAR).
Iesaistīta Valsts juristu asociācija.
Nodrošina juristiem daļu juridisko izmaksu par tiesās iesniegtām prasībām (EUR 600 par katru tiesas procesa līmeni).
3 lietas gadā.

8

Nacionālās vienlīdzības organizācijas un efektīva aizsardzība pret diskrimināciju

- ✓ **NVO struktūra** – aptverti vairāki pamati, vairākas jomas
- ✓ **NVO mandāts un pilnvaras**
 - ✓ Amicus curiae diskriminācijas lietās valsts tiesās vai starptautiskā līmenī, vai tiesību aizstāvība tiesā, izmantojot stratēģisku tiesvedību
 - ✓ Izmeklēšana: tostarp ex officio,
 - ✓ Vienlīdzības pārskates Īrijas Cilvēktiesību un vienlīdzības komisijā
 - ✓ Izmeklēšanas pilnvaras atbalsta soda naudas, ja tiek liegta piekļuve pierādījumiem
 - ✓ Mehānismi lēmumu izpildes uzraudzībai
- ✓ **Piekļuves un procedūru vieglums NVO [nacionālās vienlīdzības organizācijas]**

9

Juridisko personu loma, iesaistoties diskriminācijas novēršanas procesos un sociālajā dialogā

- ✓ *locus standi* nodrošināšana nevalstiskajām organizācijām vai arodbiedrībām noved pie stratēģiskas tiesvedības par īpašas neaizsargātības vai ar strukturālo diskrimināciju saistītiem jautājumiem
- ✓ Vienlīdzības un diskriminācijas aizlieguma atbalsts darbā - Austrija, Beļģija, Portugāle, Zviedrija, Itālija

10

Efektīvas, samērīgas un atturošas sankcijas

- ✓ “Tikai simbolisku sankciju nevar uzskatīt par atbilstošu Direktīvas 2000/78 pareizai un efektīvai īstenošanai”
- ✓ Augstākas kompensācijas, tostarp NVO piespriestas kompensācijas
- ✓ Licenču darbības apturēšana (Norvēģija vai Beļģija, Portugāle) vai izslēgšana no dalības publiskos konkursos vai publiskā finanšu palīdzībā (Itālija)

11

Papildu solis - daudzsološas prakses negaidītās vietās

- ✓ Vienlīdzība un diskriminācijas aizliegums kā transversāls pienākums Ungārijā, Norvēģijā, Īrijā vai Somijā
- ✓ Novērtēšana un pašvērtējums vai nu kā tiesisks pienākums (Beļģija), vai kā iestādes prakse
- ✓ Vienlīdzības datu izmantošana - īpaši ar COVID saistītā kontekstā
- ✓ MI izraisītās diskriminācijas risināšana

12